

Důvodová zpráva k nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* č. j. UKZUZ 062330/2014 ze dne 18. 8. 2014

Rostliny rodu *Actinidia* (kiwi), především *A. deliciosa* a *A. chinensis*, jsou hospodářsky významné plodiny, které se pěstují v několika zemích EU (podle objemu produkce: Itálie, Řecko, Francie, Portugalsko a Španělsko). Bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*, dále jen „bakterie“, původce bakteriální rakoviny rostlin rodu *Actinidia*, se v Japonsku a dalších zemích stala jedním z nejzávažnějších omezujících faktorů pro pěstování rostlin kiwi.

První výskyt bakterie v Evropě byl zaznamenán v roce 1992 v Itálii v regionu Lazio, kde byly v letech 2007-2008 hlášeny také významné hospodářské ztráty způsobené bakterií. Odtud se patogen rozšířil do dalších italských regionů. Další nálezy z Evropy byly hlášeny z Francie (2010), Portugalska (2010), Španělska (2011) a Švýcarska (2011). Při úředním průzkumu výskytu *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* na území České republiky provedeném v roce 2013 nebyl tento patogen zjištěn.

Z předběžné analýzy rizika škodlivého organismu, kterou provedla Evropská komise na základě posouzení, které vypracovala Evropská a středozevní organizace ochrany rostlin pro *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*, vyplývá, že riziko usídlení tohoto patogenu v EU je vysoké a že existuje rovněž vysoké riziko nepřijatelného hospodářského dopadu tohoto patogenu na pěstitele kiwi v EU. Z těchto důvodů bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise 2012/756/EU, o opatřeních proti zavlékání bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* Takikawa, Serizawa, Ichikawa, Tsuyumu & Goto do Unie a proti jejímu rozšiřování na území Unie.

Bylo nezbytné přijmout odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření proti zavlékání bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* do České republiky a proti jejímu rozšiřování na území ČR, a proto bylo vydáno Nařízení Státní rostlinolékařské správy o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* Takikawa, Serizawa, Ichikawa, Tsuyumu & Goto, č.j. SRS 015402/2013, ze dne 19. 3. 2013.

Vzhledem k tomu, že výše uvedené nařízení Státní rostlinolékařské správy nestanovilo jednoznačnou povinnost registrace podnikajících právnických nebo fyzických osob, které uvádějí na trh rostliny rodu *Actinidia* určené k pěstování, ani povinné provedení soustavné rostlinolékařské kontroly při pěstování těchto rostlin v ČR, což se projevilo ve zvýšeném počtu

případů nedodržení povinnosti opatřit tyto rostliny rostlinolékařským pasem, je třeba výše uvedené nařízení Státní rostlinolékařské správy zrušit a nahradit novým nařízením ÚKZÚZ.

Příznaky napadení

Bakterie napadá rostliny rodu *Actinidia*, zejména *A. deliciosa*, *A. chinensis*, *A. arguta*, a *A. kolomikta*.

Příznaky na listech: Na jaře se na rašících listech tvoří vodnaté skvrny, které postupně hnědnou a jsou často ohraničené světlým chlorotickým kruhem. Na spodní straně listů se může vylučovat z průduchů průsvitný gumovitý exsudát.

Příznaky na květech: Většina infikovaných květních pupenů hnědne a zasychá, aniž by vykvetla. Květy mohou vylučovat průsvitný gumovitý exsudát. Kališní lístky mohou být taktéž infikované.

Příznaky na kmenech a primárních výhonech: Příznaky mohou být pozorovány již v polovině zimy, kdy se na kmenech a primárních výhonech tvoří malé kapičky slizu. V pozdní zimě se zvyšuje množství slizu, který se zbarvuje se do červenohněda. Po přerušení období vegetačního klidu se objevují příznaky ve formě gumovitého exsudátu, který je vylučován z přirozených otvorů, trhlín v kůře a z míst řezu. Kůra je v těchto místech tmavá a i po jejím odstranění jsou patrné nekrotické změny dalších pletiv. Nekrózy mohou mít podobu pásu obkružujícího kmen nebo primární výhon.

Šíření bakterie

Bakterie je aktivní mezi 10 až 20 °C, limitujícím faktorem pro *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* je teplota nad 25°C, při které dochází k omezení šíření a množení bakterie. Pro šíření bakterie jsou příhodné deštivé počasí a vysoká vlhkost vzduchu. Ve výsadbách se bakterie šíří při přívalových deštích, při silném větru a mechanicky při řezu a při používání mechanizačních prostředků. Na dlouhé vzdálenosti se bakterie šíří s napadeným rozmnožovacím materiálem rostlin rodu *Actinidia*. Bylo taktéž prokázáno, že se bakterie šíří pomocí pylu hostitelských rostlin.

Ing. Daniel Jurečka

ředitel ÚKZÚZ